La petjada catalana en la iconografia americana

Enric Guillot Colls
Clots1972@gmail.com

RESUM

"Por Castilla y por León, nuevo mundo halló Colón". Amb aquesta famosa dita castellana que envoltava l'escut d'en Cristòfor Colom, en la *"Historia general de las Indias y conquista de México"* (1552), de Francisco López de Gomara, no es deixa dubtes sobre els autors del descobriment. Tanmateix, no encaixa gaire amb la dita, també castellana i referida als Reis Catòlics que diu: *"Tanto monta, monta tanto, Isabel como Fernando".*

Si ambdós tenien la mateixa autoritat i poder, perquè segons la historiografia oficial espanyola, la gesta americana la van dur en exclusiva els ciutadans Castellano-lleonesos súbdits de la reina Isabel I de Castella i Lleó?.

Es que els catalans no hi estàvem preparats?. Si el currículum dels catalans no hi hagués ...

- Escoles Cartogràfiques i nissagues de cartògrafs de renom com els Cresques, els Oliva, el Banet de Panades, el Salvat de Pilestrina, els Prunes, els Rosell, els Viladester, en Gabriel Vallseca, entre molts d'altres; amb els seus centres de producció a Barcelona, Mallorca, Messina, Nàpols, València..., i exportant aquest coneixement a altres nacions estrangeres.
- Ni existissin Portolans o Cartes de Navegació catalanes.
- Ni cosmògrafs. ni astrònoms, ni matemàtics catalans, ni les Taules matemàtiques que ens han deixat per calcular latituds i longituds.
- Ni Nissagues d'Almiralls i/o personatges catalans de renom a la mar, com els Cardona, Bernat de Villamarí, Bernat II de Cabrera, Galzeran Marquet, els Requesens, Roger de Llúria, Conrad Llança, Ramon Marquet…i com no, un tal Cristòfor Colom.
- Ni el Llibre del Consolat de Mar base de l'actual dret Marítim Internacional, ni dels Consolats de catalans (mes d'un centenar arreu de la Mediterrània i a Europa)...
- Ni Drassanes com les de Barcelona, Blanes, Del Grau a València, Tarragona, Tortosa..., que construïen vaixells de pesca, mercants i de guerra, de tota mena com Busos, Caravel·les, Coques, Carraques, Fustes/llenys, Galeres (galiasses, galeres i galiotes), Galions, Naus, Tarides, Sageties...
- Ni una indústria al darrera que sustentava tota aquesta prolífica construcció de vaixells, amb el coneixement necessari atresorat per:
  - Les confraries de mestres d'Aixa i de Calafates.
  - Els gremis d'artesans com els fusters, corders, vidriers, velers, teixidors... Etcètera
  - La gran quantitat i varietat de materials necessaris per a la construcció d'aquestes naus, fins a 15 tipus de fustes diferents, ferro, bronze, coure, pega, quitrà, cànem,

cotó, vernissos, pintures, ...etcètera.

- Ni la fabricació catalana d'Instruments per a la Navegació (ampolletes, astrolabis, quadrants, vares de Jacob), ni de res relacionat amb les arts de navegar, ni de cap altre aspecte relacionat amb la mar on els catalans vam ser protagonistes capdavanters en el passat...
- Ni de l'art català de la guerra a la mar amb les seves estratègies i tàctiques, ni dels diferents armaments i armes utilitzats per la marina catalana, a distància com ballestes, dards, sagetes, recipients amb foc, recipients amb pols de calç viva, barres de ferro i pedres... I en el cos a cos com a dalls, destrals, ferros tallants, ganxos, llances, espases i dagues, ni i tot el coneixement català relacionat amb la pólvora com a arma de guerra, com les bombardes i cànons...
- Ni per tant cap política d'estat on participava tota la societat, des del rei, les corts, l'estament militar i a tota la resta de la societat civil catalana... per poder saciar la creació i manteniment d'una gran marina viable...

Per contra, si vam disposar de tot lo abans exposat, Perquè no vam participar en la major empresa econòmica, logística i militar de l'època com *"La descoberta, exploració i conquesta del continent Americà"?*.

Com no, la resposta ens la dona la historiografia oficial espanyola. Com el currículum català no es pot esborrar, l'explicació que ens donen és que els catalans vam caure en un gran pou de decadència i d'irrellevància política, militar, comercial i cultural, que abastà tots els aspectes, sense excepció, de la nostre societat. O potser va haver un factor, el del poder imperant, que per legitimar-se políticament en la seva nova posició de poder necessitava canviar i per tant adulterar i reescriure la història tal i com havia succeït?.

Malauradament per aquests censors en nòmina del poder, no sols havien de destruir i reescriure els llibres d'història sota els seus nous dominis, sinó que també havien de destruir els de les nacions veïnes, que sovint reflectien una història diferent.

Però, per si no fos poc, se'ls va escapar molta de la iconografia existent a l'època que malauradament per el seu nou discurs oficialista de la història, contradeia gràficament i de forma irrefutable el seu nou discurs historiogràfic substitutiu.

I d'això va aquesta ponència, de mostrar-vos imatges i mes imatges per a que els lector i assistents al simposi puguin valorar el relat historiogràfic oficial establert, confrontant-lo amb la iconografia contemporània de l'època.

1. INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS

"Por Castilla y por León, nuevo mundo halló Colón". Com ja hem dit, amb aquesta icònica frase la historiografia oficial espanyola ens resumeix l'autoria del regne inequívocament protagonista de la descoberta i conquesta del continent Americà.

I els catalans?, On quedem els catalans en aquest capítol cabdal de la història?. Doncs no hi som i quan hi som, hi apareixem de forma tangencial o residual i sempre disfressats, menysvalorats i diluïts dins l'ens polític de la Corona o Regne d'Aragó.

En aquest simposi rebatré iconogràficament el relat omnipresent i unidireccional històric oficial castellà de l'empresa americana, confrontant-lo amb l'abassegadora presència iconogràfica de la marina catalana, present en tota la documentació gràfica contemporània de l'època, a més de la presencia del senyal de possessió català en la cartografia europea dels segles XVI i XVII, que contradiuen fins a límits insospitats el discurs històric oficial castellà.

Demostraré inequívocament la presència de les nacions catalanes i per tant dels catalans, en el descobriment exploració i conquesta del continent americà. Tot plegat mitjançant documentació gràfica històrica i contemporània als fets americans, dipositada en els museus i arxius de capçalera d'arreu del món i amb imatges agrupades en els quatre grups o seccions que a continuació us detallo.

2. IMATGES

La secció principal de la meva ponència és visual i auto-descriptiva. Aporto 265 imatges que s'estructuren en quatre apartats. En el text escrit, naturalment, només hi poso una imatge de mostra a cada apartat. En la presentació de la ponència podré ensenyar més, però sempre serà una mostra petita respecte les 265 imatges totals, per manca de temps. Moltes d'aquestes imatges estan incloses en el meu llibre (Guillot, 2012) la portada del qual es mostra a la Fig. 1.

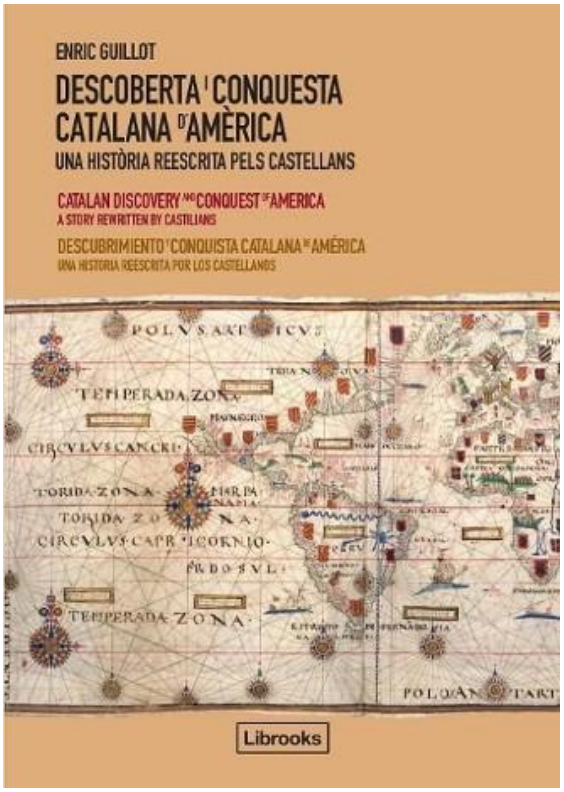

Fig. 1. *Portada del llibre Enric Guillot (2012) Descoberta i conquesta catalana d'Amèrica.*

2.1. El vaixell d'en Cristòfor Colom

Sobre aquest tema, aporto 15 imatges. Només recullo una de mostra a la ponència escrita (Fig. 2a) que és l'única imatge coetània de Colom que disposem. La Fig. 2b simplement amplia el vaixell de Cristòfor Colom.

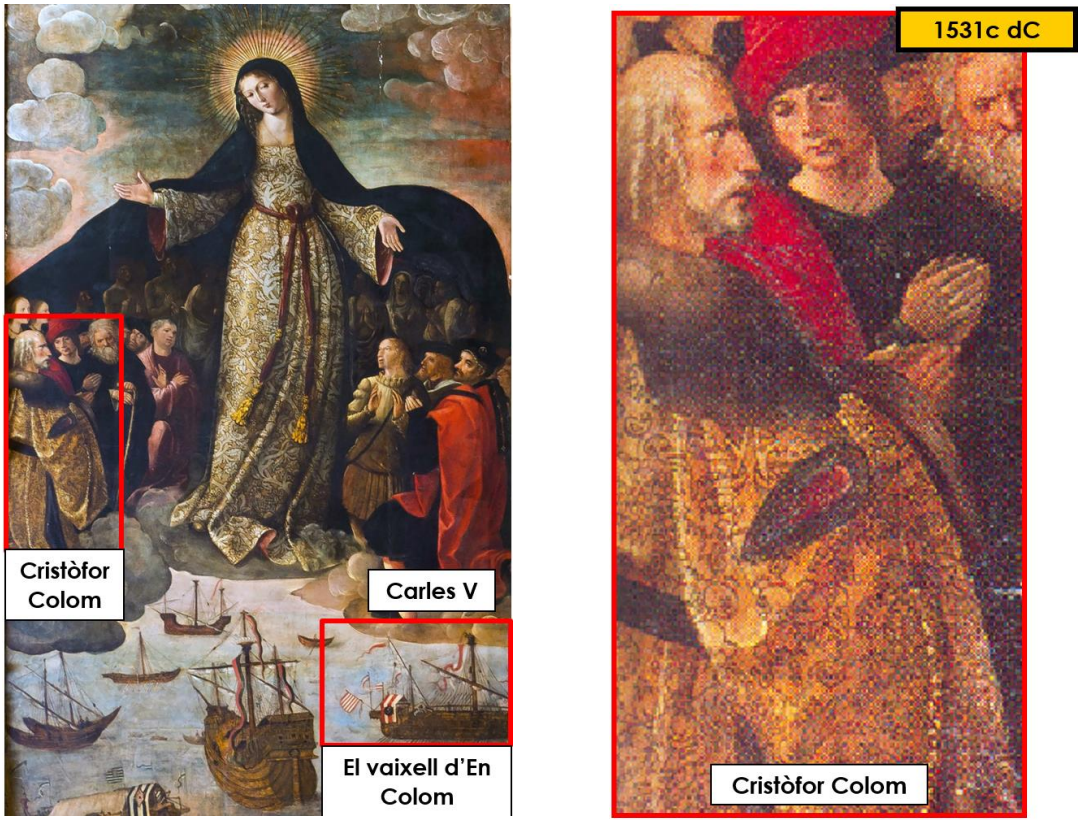

Fig. 2a. *Retaule de la Verge dels navegants, Alejo Fernández, 1531.*
[© Reales Alcázares de Sevilla]

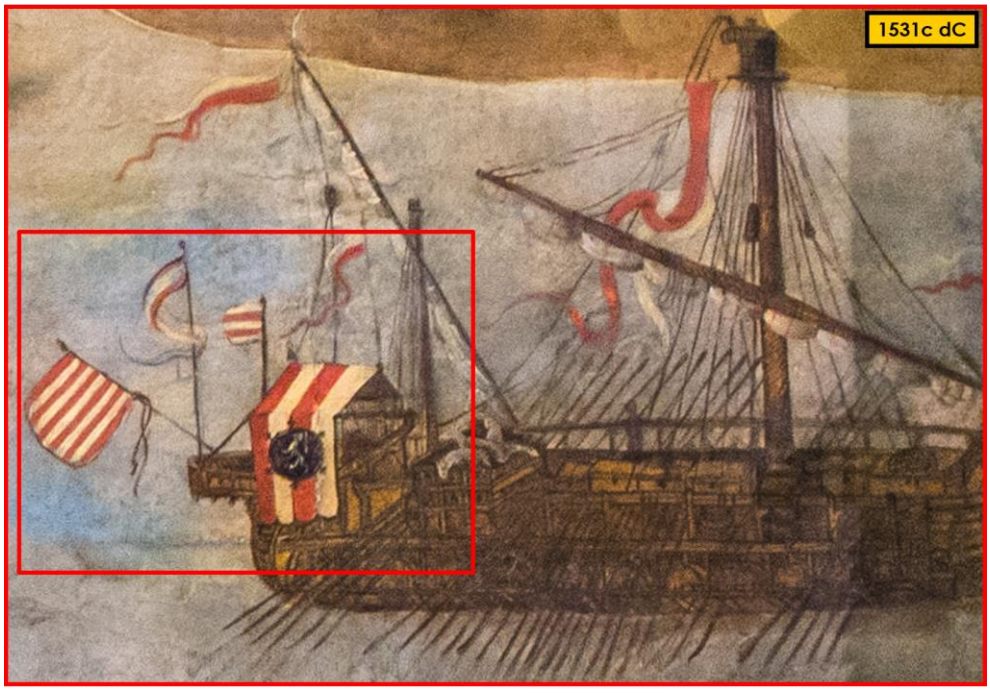

Fig. 2b. *Retaule de la Verge dels navegants, Alejo Fernández, 1531.*

2.2. Les Drassanes de Barcelona

Sobre aquest tema, aporto 8 imatges. Només recullo una de mostra a la ponència escrita (Fig. 3), la Civitates Orbis Terrarum, Barcelona, Georg Braun y Franz Hogenberg (1572), basat en el gravat original del 1535 de Jan Cornelisz Vermeyen (© Universitätsbibliothek Heidelberg, Alemania, Beschreibung und Contrafactur der vornembster Stät der Welt (Band 1) Köln, 1582.

Fig. 3. *Civitates Orbis Terrarum, Barcelona, Georg Braun y Franz Hogenberg (1572).*

2.3. El senyal català onejant en els vaixells de la marina catalana

Sobre aquest tema, aporto 143 imatges del 102 obres diferents, on es poden veure 382 senyeres. Només recullo una de mostra a la ponència escrita (Fig. 4), l'Estret de Magallanes de Joan Oliva (1614) [©Fundació Bartomeu March Servera, Vuitè mapa de l'obra].

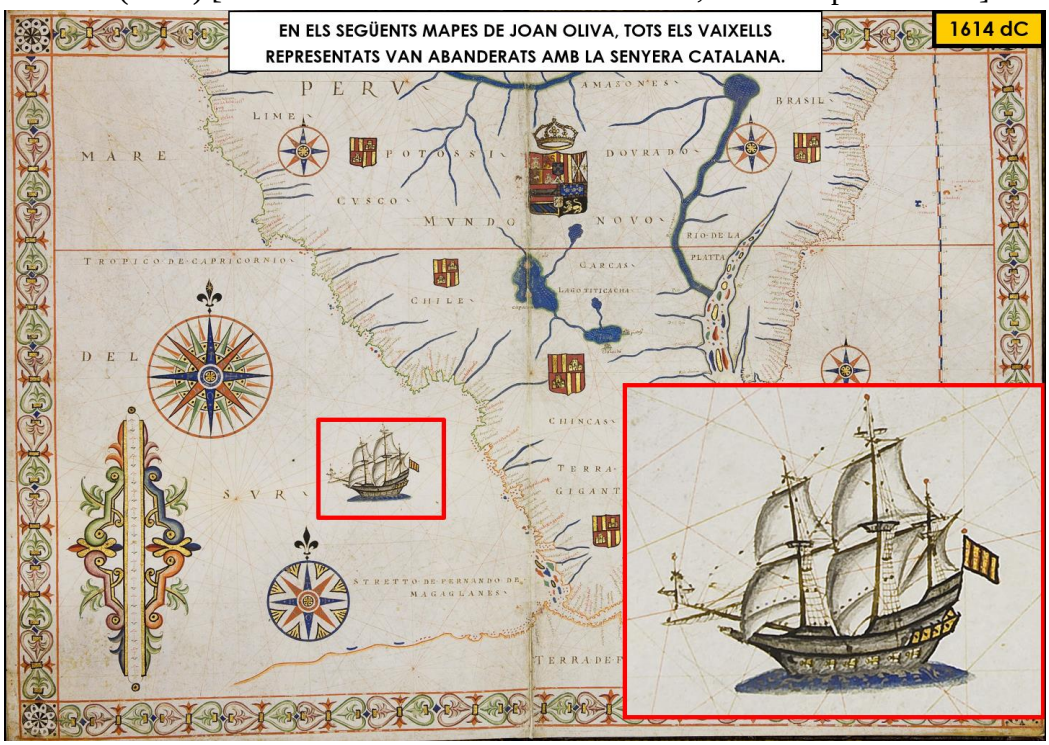

Fig. 4. *Estret de Magallanes de Joan Oliva (1614).*

2.4. El senyal català en els escuts i banderes de possessió catalans en els territoris americans

Aporto 99 obres cartogràfiques. La Fig. 5 mostra el mapamundi de Domingos Teixeira (1573), potser el més popular: una triple estrangeria (dibuixat per un portuguès, imprès a Flandes i conservat a la Biblioteca Nacional de França) ha permès la seva conservació.

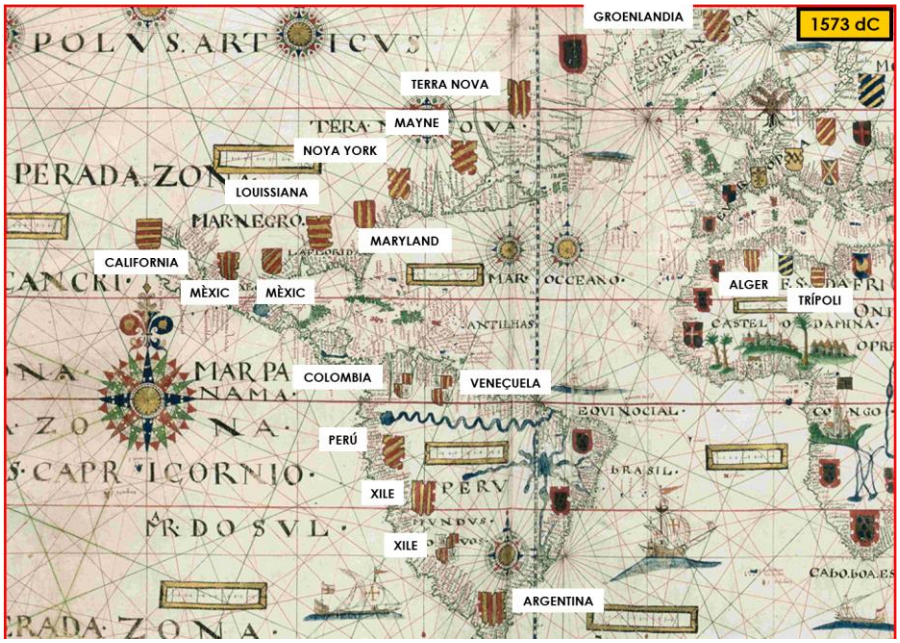

Fig. 5. Domingos Teixeira (1573) Nautical planisphere.
(© Bibliothèque Nationale de France, París)

Al llistat de les referències iconogràfiques poso en **negreta** els mapes amb el senyal heràldic català censurat, repintat, retocat i/o adulterat. A la Fig. 6 (només una mostra), algunes barres vermelles han estat repintades en blau o alguns quarters han estat pintats foscos.

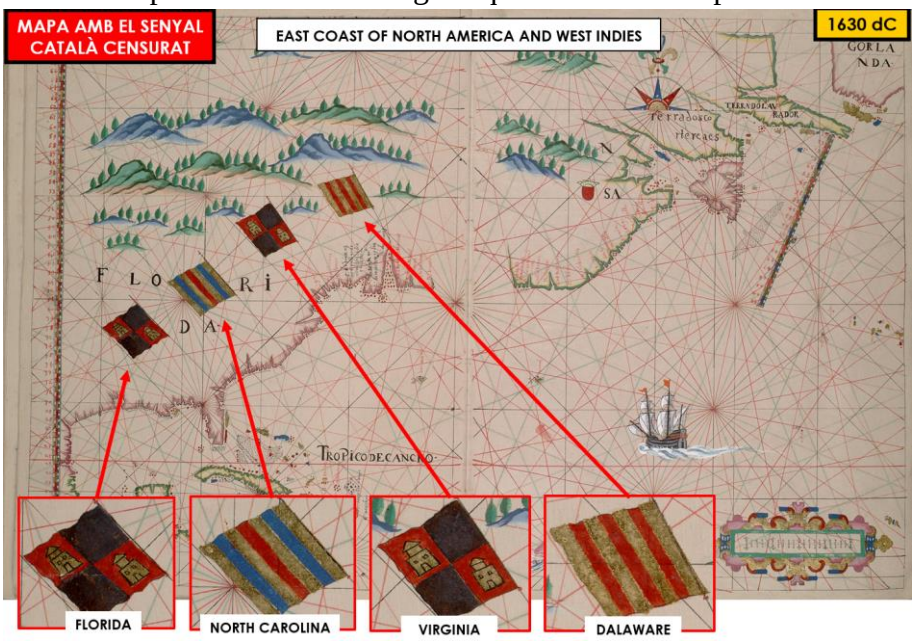

Fig. 6. *1630: East coast of North America and West Indies, Anònim (1630).*
(© Henry E. Huntington Library)

3. CONCLUSIONS

Recordem ara aquella famosa dita castellana que deia: *"Por Castilla y por León, nuevo mundo halló Colón"*... Doncs pel que hem pogut observar sembla que aquesta dita no és més que el resultat d'un constructe historiogràfic interessat i tendenciós amb l'objectiu de legitimar-se i d'enfortir-se i consolidar-se política, econòmica i socialment a la nació castellana com a nervi creador de la nació espanyola i per tant de la seva espanyolitat.

La historia es basa i s'avala en textos històrics: per què s'ignora o es menysté tota la iconografia contemporània a aquesta documentació historiogràfica escrita?. La iconografia parla i sovint amb molta més força i claredat que els escrits als quals acompanyen. Llavors, perquè no s'incorpora tota aquesta iconografia dins del relat historiogràfic oficial espanyol?. Quin problema hi en admetre el protagonisme indiscutible de les nacions catalanes en la creació i creixement del que ara coneixem com l'*"Imperi Espanyol"*?

Només espero que amb aquest petit tastet iconogràfic hagueu pogut observar i comprovar la immensa magnitud de la nostra excelsa història marítima, tant ignorada, menystinguda, amagada, quan no tergiversada...

REFERÈNCIA EN FORMAT LLIBRE

Guillot, Enric (2012) *Descoberta i conquesta catalana d'Amèrica. Una història reescrita pels castellans.* Librooks.

REFERÈNCIES / ÍNDEXS ICONOGRÀFICS

1. EL VAIXELL D'EN CRISTÒFOR COLOM (Per ordre d'aparició)

1. *1486: Nau catalana en el port de Rodes, a l'obra "Peregrinatio in terram Sanctam" de Bernhard von Breydenbach i el pintor Erhard Reuwick, [© Biblioteca Universitaria de Barcelona, 07-INC-175, fol. 48] i a la [© Biblioteque National de France RES-O2F-22]*.
2. *1483-84: Nau catalana en el port de Rodes, "Peregrinatio in Terram Sanctam" de Bernhard von Breydenbach i el pintor Erhard Reuwick , [© The Smithsonian's National Museum of Natural History and National Museum of American History, ID: 93-8642]*.
3. *1994: Edició «De Insulis nuper in mari Indico repertis» (Sobre les illes descobertes recentment al mar l'Índic), Johann Bergmann de Olpe, Basilea, Alemanya, (foli 1), conservada a la Universitat alemanya de Mannheim. [© Lilly Library call number: Basel, 1494 DP302.G58 V3]*.
4. *1531c: Retaule de la Verge dels navegants, Alejo Fernández, [© Reales Alcazares de Sevilla]*.
5. *1492: Globus de Martin Behaims, alemany, [© Germanisches Nationalmuseum, Nuremberg BBEH008]*.
6. *1492: Globus de Martin Behaims, alemany, [© Germanisches Nationalmuseum, Nuremberg BBEH008]*.
7. *1527: World Map, Vesconte Maggiolo, Perdut a la 2a guerra Mundial, [© Biblioteca Ambrosiana, Milan, Italy]*.
8. *1559: Americae, Theodore de Bry, [© Bibliothèque Nationale de France GE FF 8185 RES]*.
9. *1564-77: Còdex Florentino, Historia general de las cosas de Nueva España. [© BNCF-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze, Ms. Med. Pal. 220, c. 415v]*.
10. *1572: Còdex Misantla, [© Museu d'Antropologia de Xalapa]*.
11. *1579: Espies de Moctezuma observen les naus de Grijalba, Diego Duran, Còdex duran o Historia de las Indias de Nueva España e Islas de Tierra Firme [© Biblioteca Nacional de España, Madrid, Vitr/26/11, foli 202]*.
12. *Representació de l'arribada de Ferran Cortés i la seva tropa a la ciutat de Veracruz. [© The Library of Congress, Jay I. Kislak Collection Rare Book and Special Collections Division (91)]*.
13. *1601: Historia General de los Hechos de los Castellanos en las islas i tierra firme del mar océano, Antonio de Herrera y Tordesillas, [© Archivo General de Indias, Sevilla, id: L.A.S. XVII-21/1 y /2]*.
14. *1728: El almirante Christoval Colon descubre la Isla Española, ij haze poner una Cruz, Pieter Balthazar Bouttats, [© Library of Congress, Washington Illus. In E141 .H583 (Rare Book, Pieter Balthazar Bouttats RR]*.
15. *1924-29: Sargas del descubrimiento, Gustavo Bacarisas, , [© Real Alcázar de Sevilla, Sala de las Bóvedas]*.

2. LES DRASSANES DE BARCELONA (Per ordre d'aparició)

1. *1546-50: The emperor mustering his troops at Barcelona, Jan Cornelisz Vermeyen i Willem Pannemaker, [© Kunsthistorisches Museum Wien, Gemäldegalerie, 2043, GG_2038_VIS]*.
2. *1563 (3 imatges): Vista de Barcelona, Anthonis van den Wyngaerde, [© Österreichische Nationalbibliothek, Viena, prestatge de miniatures del Dipòsit 2, Manuscrit; II+79+1]*.
3. *1572: Civitates Orbis Terrarum, Barcelona, Georg Braun y Franz Hogenberg, basat en el gravat original del 1535 de Jan Cornelisz Vermeyen, [© Universitätsbibliothek Heidelberg, Alemania, Beschreibung vnd Contrafactur der vornembster Stät der Welt (Band 1) Köln, 1582 [VD16 B 7188]]*.
4. *1623-31: In Foedera Quædam Nostrorum Temporum, Barcelona in Hispania, Joris Hoefnagel (flamenc).*
5. *1634: Barcelona, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library, Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 96]*.
6. *1668-69: Vista de Barcelona, Viaje de Cosme de Médicis por España y Portugal. Laminas, Pier Maria Baldi, [Biblioteca Medicea Laurenziana Florencia, Med. Pal. 123, 1.]*.
7. *1695: Vista de Barcelona Capital de Catalunya, Panorama de Barcelona Nicolas de Fer.*
8. *1696: Veue ou profil de Barcelone, capitale de Catalogne, Nicolas de Fer, [Biblioteque national de France, département Cartes et plans, GE SH 18 PF 68 DIV 1 P 15 D]*.

3. **EL SENYAL CATALA ONEJANT EN ELS VAIXELLS DE LA MARINA CATALANA** *(102 OBRES, 143 IMATGES AMB 382 SENYERES),* (Per data de creació)
    1. *XIII: Conquesta de Mallorca per Jaume I, Anònim mallorquí: Retaule de Santa Úrsula d'Artà, [© Convent de Sant Francesc, Palma de Mallorca]*.
    2. *1348-1410: Arribada de la flota de Pere "El Gran" a Palerm on serà coronat Rei de Sicília el 30 d'Agost de 1282", Cronica Figurata di Giovanni Villani. [© Biblioteca Apostolica Vaticana, Manuscript - Chig.L.VIII.296, fol 127r]*.
    3. *1348-1410: "Carles d'Anjou, Príncep de Salerm, derrotat i capturat per Roger de Llúria l'any 1284, Crònica Figurata di Giovanni Villani. [© Biblioteca Apostolica Vaticana, Manuscript - Chig.L.VIII.296, fol 134r]*.
    4. *1348-1410: "Els aragonesos destrueixen la flota francesa", Cronica Figurata di Giovanni Villani. [© Biblioteca Apostolica Vaticana, Manuscript - Chig.L.VIII.296, fol 138r]*.
    5. *1348-1410: "Jaume d'Aragó i Roger de Llúria en la derrota de Sicília de la batalla del Cap d'Orlando de l'any 1299", Crònica Figurata di Giovanni Villani. [© Biblioteca Apostolica Vaticana, Manuscript - Chig.L.VIII.296, fol 160v]*.
    6. *1348-1410: Sense descripció, Crònica Figurata di Giovanni Villani, [© Biblioteca Apostolica Vaticana, Manuscript - Chig.L.VIII.296, fol 229v]*.
    7. *1367: Pizzigano's Chart, Domenico i Francesco Pizzigani, [© Biblioteca Palatina, Parma, BP, ms. Parm. 1612]*.
    8. *1375: Atles Català, Abraham Cresques, [© Bibliothèque nationale de France, Département des manuscrits, Espagnol 30]*.
    9. *1413: Carte marine de l'océan Atlantique ... Mecià de Viladestes, [© Bibliothèque national de France, Rés. Ge. AA566]*.
    10. *1400-50: Plat de Ceràmica, [© The Trustees of the British Museum, Museum number, G.517]*.
    11. *1457c: Flota d'Alfons el Magnànim, Hesperis, Basinio de Parma i Giovanni di Bartolo, [© Bibliothèque nationale de France. Ms-630, foli 15v]*.
    12. *1457c: Combat a l'entorn de Piombino, Hesperis, Basinio de Parma i Giovanni di Bartolo, Giovanni di Bartolo Bettini da Fano, (dibuixant), [© Bibliothèque nationale de France. Ms-630, foli 26r]*.
    13. *1457c: Asedi a la Torre de Vada, Hesperis, Basinio de Parma i Giovanni di Bartolo, [© Bibliothèque nationale de France. Ms-630, foli 112v]*.
    14. *1457c: Destrucció de la Torre de Vada, Hesperis, Basinio de Parma i Giovanni di Bartolo, [© Bibliothèque nationale de France. Ms-630, foli 113r]*.
    16. *1457-68: La flota d'Alfons, Giovanni di Bartolo Bettini da Fano, [© Bodleian Library MS. Canon. Class. Lat. 81, 16v] 1457-68: Lluites al voltant de Populonia, Giovanni di Bartolo Bettini da Fano, [© Bodleian Library MS. Canon. Class. Lat. 81, 27r]*.
    17. *1457-68: Fi del setge, l'exèrcit de Sigismondo, Giovanni di Bartolo Bettini da Fano, [© Bodleian Library MS. Canon. Class. Lat. 81, 27v]*.
    18. *1457-68: Desembarcament de l'exèrcit d'Alfons, , Giovanni di Bartolo Bettini da Fano, [© Bodleian Library MS. Canon. Class. Lat. 81, 100v]*.
    19. *1457-68: Setge de la torre de Vada, Giovanni di Bartolo Bettini da Fano, [©*

Bodleian Library MS. Canon. Class. Lat. 81, 123r].

20. *1472: Tavola Strozzi, Francesco Roselli, [© Museo di San Martino, Napoli].*
21. *1483-84: Nau catalana al port de Rodes, Rhodes a la "Peregrinatio in terram Sanctam, [© The Smithsonian's National Museum of Natural History and National Museum of American History, ID: 93-8642].*
22. *1486: Nau catalana al port de Rodes, Rhodes a la "Peregrinatio in terram Sanctam, [© Biblioteca Universitaria de Barcelona, 07-INC-175, fol. 48] i a la [© Biblioteque National de France RES-O2F-22].*
23. *1492: Globus de Martin Behaims, [© Germanisches Nationalmuseum, Nuremberg BBEH008].*
24. *1494: Edició «De Insulis nuper in mari Indico repertis», Universitat alemanya de Mannheim, . [© Lilly Library call number: Basel, 1494 DP302.G58 V3].*
25. *1498c: Crònica della Napoli aragonesa, Melchiorre Ferraiolo, [© Morgan Library & Museum, Nova York, del manuscrit MS M.801,fol. 116v i 117r].*
26. *Finals XV Inicis del XVI: La caiguda de Constantinople, [@ Col·lecció privada]*
27. *XV: Un vaixell enmig del mar ple de peixos, Filippo Calandri, [© Biblioteca Riccardiana de Florencia. Ms. Ricc. 2669, c., fol. 103r].*
28. *XV: Una galera amb tres veles, Filippo Calandri, [© Biblioteca Riccardiana de Florencia. Ms. Ricc. 2669, c., fol. 107v].*
29. *XV: Quinze franciscans s'uneixen a quinze camaldolesos en la mateixa barca cap a Jerusalem, Filippo Calandri, [© Biblioteca Riccardiana de Florencia. Ms. Ricc. 2669, c., fol. 115v].*
30. *1500-25: Taula amb Santa Eulàlia i Santa Madrona, Joan Martines, [© Monestir Santa Maria de Sixena, Museu Diocesà de Lleida].*
31. *1502: Llibre del Consolat del Mar, Compendi del dret marítim a la Mediterrània. 1320-1330. Edició 1502 de Barcelona.*
32. *1513-15: Triunfo del emperador Maximialiano, Albrecht Altdorfer, [© Biblioteca Nacional de España, pàg. 119].*
33. *1525: Chart of the Mediterranean, Black Sea and Western Europe. Jacopo Russo, [© British Library, Add. 31318-B].*
34. *1525: Jacopo Russo, Atlante Nautico, [© Biblioteca Nazionale Centrale di Roma, BNCR Carte nautiche 8_0005].*
35. *1527: World Map, Vesconte Maggiolo, [© Biblioteca Ambrosiana, Milan, Italy].*
36. *1531-36: Retaule de la Verge dels navegants, Alejo Fernández, [© Alcazar de Sevilla].*
37. *1542: Batalla d'Alger, Cornelis Anthonisz, [© Rijsmuseum, RP-P-1932-123].*
38. *1544: El gran Mapa de Amsterdam, Anthonisz Cornelis, [© Bibliothèque nationale de France, département Cartes et plans, GE DD-2763].*
39. *1544: Jonh Cabot, Printed map of the world, [© Bibliothèque National de France, GE AA-582 (RES)].*
40. *1545c: North and South America, Antonio Pereira, [© Jonh Carter Brown Library and Brown University, Call Number: Codex Z 5 / 1-SIZE, Record Number:67-485-1].*
41. *1546-50: (4 imatges) The emperor mustering his troops at Barcelona, The*

Landing off the cape of Cartago , El setge a la Goleta, La ciguda de la Goleta, Jan Cornelisz Vermeyen i Willem Pannemaker, [© Kunsthistorisches Museum Wien, Gemäldegalerie, 2043, GG_2038_VIS 39/41/43].

42. *1547: Terra Java, (east coast of Australia?), Nicolas Vallard, [© Henry E. Huntington Library, HM 29, f.1].*
43. *1548: Manuel de pilotage à l'usage des pilotes bretons, Guillaume Brouscon, [© Bibliotheque National de France, manuscrits francais 25374, fol.29v].*
44. *1551: Sancho Gutierrez: Mapa del Océano Atlántico, [© Österreichische Nationalbibliothek, E 11.733-36-D POR MAG].*
45. *1554-59: Queen Mary Atlas, Diogo Homem, [© The British Library, Ms. Add. 5415 A, fol. 20r].*
46. *1555: Mar de la India Orientale, Cosmographie Universelle, Guillaume Le Testu, [© Vicennes, Service Historique de la Defense, D1z14_03_515, 27v].*
47. *1555: Terra Australe, Cosmographie Universelle, Guillaume Le Testu, [© Vicennes, Service Historique de la Defense, D1z14_03_535, 35v].*
48. *1555: Cap de Bona Esperança, Cosmographie Universelle, Guillaume Le Testu, [© Vicennes, Service Historique de la Defense, D1z14_03_531, 37v].*
49. *1555: Estret de Magallanes, Cosmographie Universelle, Guillaume Le Testu, [© Vicennes, Service Historique de la Defense, D1z14_03_531, 40v].*
50. *1558c: Batalla naval en el port de Nàpols, Pieter Brueguel el vell, [© Galería Doria Pamphilj en Roma].*
51. *1559: Portolan atlas… , Joan Oliva, [© Library of Congress Geography and Map Division, G1059 .O4 1590].*
52. *1559: Americae, Theodore de Bry, [© Bibliothèque Nationale de France, GE FF 8185 RES].*
53. *1559c: Chart of the Mediterranean and Black Sea, Giorgio Sideri Calapoda de Candia, [© Museo Correr, Cl. XLIVa n. 0033].*
54. *1562: Carte de la Isole de Creta, Giorgio Sideri Calapoda de Candia, [© Museo Correr, Cl. XLIVa n. 0009, file 102280].*
55. *1564-77: Còdex Florentino, [© BNCF-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze, Ms. Med. Pal. 220, c. 415v].*
56. *1568: Atlas, Fernão Vaz Dourado, [© Biblioteca Naciona, Madrid / Fundación Casa de Alba Madrid, A-10108, mapa nº 11].*
57. *1568: Fernão Vaz Dourado (Atlas), , [© Biblioteca Naciona, Madrid / Fundación Casa de Alba Madrid, A-10108, mapa nº 14].*
58. *1570: Atlas Portulano, Joan Martines, [© Biblioteca Nacional Digital Hispànica, GMG/103, full nº6].*
59. *1571-85: La batalla de Lepant, Cambiaso de Luca, [© Monasterio de El Escorial].*
60. *1572: Còdex Misantla, [© Museu d'Antropologia de Xalapa].*
61. *1578c: El Papa Pius V i la batalla de Lepant, Il·lustració del llibre "Vida dels Sants ", Stradanus, [© Editor Firmin Didot].*
62. *1578: Northwestern coast of South America and Central America, Joan Martines, [© Huntington Library, San Marino, USA, HM 33, fol 5].*

63. *1578: Southern South America, including Straits of Magellan with Tierra del Fuego as an Antartic continent.Joan Martines, Portolan Atlas, [© Huntington Library, San Marino, USA, HM 33, fol 6].*
64. *1578: Ayuda a Ceuta, [© Palacio del Marqués de Santa Cruz, Ciudad Real, España].*
65. *1580-83: Ancona, Ignazio Danti, [© Galleria delle carte geografiche].*
66. *1580-83: Genova, Ignazio Danti, [© Galleria delle carte geografiche].*
67. *1579-81: Códice Duran, Diego Durán, [© Biblioteca Nacional de España, Madrid].*
68. *1580: La conquesta de Lisboa per l'almirall Alvaro Bazan, [© Palacio del Marqués de Santa, Sala de Portugal, Cruz, Viso del Marqués, Ciudad Real, España].*
69. *1580: Chart of the west coast of Africa from the Strait of Gibraltar to Cape Vert, Joan Riczo Oliva, [© Real Biblioteca de Madrid, MS 1271, 14v-15r].*
70. *1580: Chart of the Caribbean Sea and north coast of South America, Joan Riczo Oliva, [© Real Biblioteca de Madrid, MS 1271, 15v-16r].*
71. *1580: Chart of the southwest coast of Africa, Joan Riczo Oliva, [© Real Biblioteca de Madrid, MS 1271, 19v-20r].*
72. *1580c: La Batalla d'Alger (1540), Ecole Anversoise, [© Sotheby's, Private Colection].*
73. *1580c Naufragi dels vaixells cristians de Carles V a la badia d'Alger, [© Sotheby's, Private Colection, NUM 4 RES 820, page 58].*
74. *1582: Arribada del duc d'Anjou, en vaixell, a Anvers, Pierre Loyseleur i Hans Vredeman De Vries, [© Bibliothèque de l'Institut National d'Histoire de l'Art, NUM 4 RES 820, page 58].*
75. *1583: Chart of the Gulf of Biscay and western coast of France, Jacques Vaulx, [© Bibliothèque nationale de France, [Français 150].*
76. *1583: Batalla de la Illa terceira, Desembarcament de les tropes hispàniques a la illa Terceira, Niccolò Granello, [© Monasterio del Escorial, Madrid, Sala de las Batallas].*
77. *1584: Arribada del duc d'Anjou, en vaixell, a Anvers, 1582, on va ser rebut per una andanada, Crispin van den Broeck & Adam de Bruyn, [© British Library, C.22.c.12., page 20].*
78. *1588: Elizabeth I and the Spanish Armada, Nicholas Hilliard, [© Society of Apothecaries].*
79. *1588-1600: English Ships and the Spanish Armada, anònim, [© National Maritime Museum, Greenwich, London, BHC0262].*
80. *1589: Maris pacifici, Abraham Ortelius (Flamenc), [© Jonh Carter Brown Library and Brown University, Call Number: Z 077 1598 1 / 3-SIZE, Record Number:6009-2]].*
81. *1590c: Pla de fortificació isabelí (anglès) per defensar-se de l'armada espanyola a la costa de Flandes durant la guerra anglo-espanyola, [© Biblioteca Nazionale Centrale Vittorio Emanuelle II].*
82. *1592c: Chart of the south coast of England, Lucas Janszoon Waghenaer, [©*

Beinecke Rare Book and Manuscript Library, MS 564].

83. *1596: chart of the Southern Atlantic in Jan Huygan van Linschotten's "Itinerarium., Arnoldus Florentinus Van Langren (holandès), [© Biblioteca Nacional de Portugal, ELZ. 275]*.
84. *1596: Atlas Portulano, Joan Oliva, Representacion de un mapamundi sobre un galeon y un puerto, [© Servicio Geografico del Ejercito, Madrid, Spain, AT_013]*.
85. *XVII: Mapa de América, atribuit a Theodor de Bry. [© Museo Histórico Nacional, Colección de Pintura y Estampas, n.o inv. 2011-38616]*.
86. *1501-1600: Port de Barcelona, Libro de armas y blasones de diversos linajes y retratos, [© Biblioteca Nacional de España, Mss_001196_0256 fol, 242]*.
87. *XVI: La captura de Tunisia 1535, Flemish School, 16th Century, [© Col·lecció Particular]*.
88. *Planta de las salinas de Araya y costa hasta Cumaná, a Veneçuela, [© MINISTERIO DE CULTURA, Archivo General de Indias, ES.41091.AGI/1.16418.30//MP-VENEZUELA, 9]*.
89. *1600c: The Spanish Armada off the south coast of England, autor desconegut, [© Private Collection, Hulton Fine Art Collection, id. 2628856]*.
90. *1601: Historia General de los Hechos de los Castellanos en las islas i tierra firme del mar océano, Antonio de Herrera y Tordesillas, [© Archivo General de Indias, Sevilla, id: L.A.S. XVII-21/1 y /2]*.
91. *1603: Combat a l'illa de Mactan entre els indígenes i els mariners espanyols, en què va morir Fernando de Magallanes, Anònima Alemany, [© Col·lecció Privada]*.
92. *1603: Combat a l'illa de Mactan entre els indígenes i els mariners espanyols, en què va morir Fernando de Magallanes, Anònima Alemany, [© Col·lecció Privada]*.
93. *1606: Amèrica Meridionalis, Jacodus Hondius [© Biblioteca Nacional de Brasil]*.
94. *1607: The Battle of Gibraltar entre el holandesos i els espanyols, Claes Jansz. Visscher (II), after David Vinckboons, [© Amsterdam, Rijksmuseum, inv. RP-P-OB-77.989]*.
95. *1610: Hispaniae Nova Describtio, De Integro Multis In Locis, Secundum Hydrographicas Desc. Emendata, Henricus Hondius / Petrus Kaerius, [© Barry Lawrence Ruderman]*.
96. *1613: Joiosa Entrada del rei Felip III a Lisboa l'any 1618, Anònim, [© Castell de Schloss Weilburg, Bad Homburg, Staatliche Schlösser und Gärten Hessen, Alemanya, inv. 1.1.160]*.
97. *1613: Embarcament de Moriscos en el Grau de Vinaròs, Pere Oromig i Francisco Peralta, [© Col·lecció Fundació Bancaja, València]*.
98. *1613: Expulsió dels Moriscos al Port de Dènia. Embarcament de Moriscos en el Grau de Dènia, Vicente Mestro, [© Col·lecció Fundació Bancaja, València]*.
99. *1613: Desembarcament dels Moriscos en el port d'Oran, Vicente Mestro, [© Col·lecció Fundació Bancaja, València]*.
100. *1616: Embarcament de Moriscos en el Grau de València, Pere Oromig, [©*

Col·lecció Fundació Bancaja, València].

101. *1614: Estret de Magallanes, Joan Oliva, [© Fundació Bartomeu March Servera, Vuitè mapa de l'obra].*
102. *1614: Veneçuela i Brasil, Joan Oliva, [© Fundació Bartomeu March Servera, Novè mapa de l'obra].*
103. *1614: El Labrador, Joan Oliva, [© Fundació Bartomeu March, Onzè mapa de l'obra].*
104. *1617: Vista panoràmica de Sevilla, Simon Wynhoutsz de Vries (Simon Frisius, holandès), [© British Library, Shelfmark: Cartographic Items Maps K.Top.72.16.].*
105. *1618 (1-SI): Lucas de Qurios, [© Descripción Corographica de las provincias del Pirú, Chile, nuevo Reyno y Tierra Firme, Real Biblioteca de Palacio, ARCH1/CART/46 (2)].*
106. *1620c: Portolan Atlas, Agustin Roussin, [© Boston Public Library, call #: G1059 .R6 1620x, full 3].*
107. *1620-5: L'Armada espanyola davant de la costa anglesa, Cornelis Claesz. van Wieringen, [© Rijksmuseum Amsterdam, SK-A-1629].*
108. *1628: La Santa Maria, Andries Van Eertvelt, [© National Maritime Museum, Greenwich, BHC0753].*
109. *1629: Batalla entre barcos holandeses y españoles en el Haarlemmermeer (26 May 1573), Hendrick Cornelisz Vroom (flamenc), [© Rijksmuseum. Amsterdam, SK-A-602].*
110. *1632: Pascal Roiz (portugués), Chart of the Atlantic, Eastern Pacific and western Indian Oceans, [© Library of Congress, G9111.P5 1633 .R7, Vellum 16].*
111. *1632: Batalla de Lepant, Tommaso Dolabella, [© Castell de Wawel, Cracovia].*
112. *1632: Descripciones geográphicas e hydrográphicas de muchas tierras y mares del Norte y Sur en las Indias, en especial del descubrimiento del Reino de la California echo con trabajo e industria por el capitán y cabo Nicolás de Cardona... dirigidas al Exmo. D. Gaspar de Guzmán, Conde de Olivares, Nicolas de Cardona, [© Colecciones de Biblioteca Nacional de España [BNE]] Madrid, España Ms. 2468].*
113. *1634: Finisterre, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library y Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 44].*
114. *1634: Sagres, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library y Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 67].*
115. *1634: Estret de Gibraltar, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library y Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 77].*
116. *1634: Ceuta, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library y Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 78].*
117. *1634: Alacant, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y*

puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library y Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 90].

118. *1634: Barcelona, Atlas Planeta Rey, La Descripción de España y de las costes y puertos de sus reinos de Pedro Teixeira Alvernas, [© Biblioteca Nacional de Madrid, British Library, Biblioteca Nacional de Viena, pàgina 96]*.
119. *1644: Port de l'Habana, [© BNCF-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze Med. Palat. Ms. 57, cc. 159v-160]*.
120. *1645: Historia de los movimientos y separación de Cataluña y de la guerra entre la Magestad Católica Don Felipe el Cuarto, rey de Castilla y Aragón, y la Deputación General de aquel Principado, Francisco Manuel de Melo, [© Biblioteca Episcopal de Vic, Ms. 180. Inv. 7086]*.
121. *1648: Carta de l'Illa de Malta, Honoré Boyer, [© Bibliotheque National de France. GE DD-7691 (RES)]*.
122. *1650c: Americae nova Tabula, Guilejelmo Blaeuw, [© Biblioteca Digital Hispànica]*.
123. *1663: Atlante Nautico-Portolani, I Carta del Mediterraneo, Jean-François Roussin, [© Museo Correr, Cl. XLIVa n. 0024, file 102533]*.
124. *1675: Plafons de la Batalla de Lepant, Llorenç Pasoles, [© Capella del Roser, Valls, Alt Camp, Catalunya], (Hi ha una còpia en el Museu Marítim de Barcelona)*
125. *1675-78: Giovanni Coli e Filippo Gherardi, storie della battaglia di lepanto, [© Galleria Colonna, Roma]*.
126. *1690-1720: Victoria de Lepanto, anònim, [© Museo Histórico Nacional, Santiago de Chile, Chile. Antigament a la Col·lecció Risopatrón del Museu de Santa Lucia, Item 3330B]*.
127. *XVII (2ª meitat) L'arribada de Ferran Cortés i la seva tropa a la ciutat de Veracruz, [© The Library of Congres, Jay I. Kislak Collection Rare Book and Special Collections Division (91)]*.
128. *XVII (2ª meitat) La Captura de Tenochtitlán, [© The Library of Congress, Jay I. Kislak Collection Rare Book and Special Collections Division (96)]*.
129. *XVII: Vista de la ciutat de Palma i l'esquadra de l'emperador Carles, que visità la ciutat el 1541 en trànsit cap a Alger, Miquel Bestard, [© Col·lecció Quint-Safortesa, Son Berga]*.
130. *XVII: Miquel Bestard (còpia), [© Museu de Lluc]*.
131. *XVII: Miquel Bestard (còpia), [© Col·lecció Particular]*.
132. *XVII: Miquel Bastard (atribuït), [© Església de Sant Francesc de Palma]*.
133. *XVII: Icona de l'església de Ioannis Chrysostomos de la illa de Kímolos a Grecia, [© Museu Bizantí i Cristià d'Atenes, Grècia, BXM 11598]*.
134. *1733-1744: Conquesta de Tunis, La flota aliada es reuneix a Barcelona, Rèplica del Tapís original de Jan Cornelisz Vermeyen (disseny) i Willem de Pannemaker (realització), (1546-50), [© Sala dels Tapissos, Reial Alcázar de Sevilla]*.
135. *1734: Mapa de las Yslas Philipines, Pedro Murillo Velarde (Jesuïta), [© Biblioteca Digital Hispànica, bdh0000248152]*.
136. *1744: Mapa de las Yslas Philipines, Pedro Murillo Velarde (Jesuïta), [© Bibliothèque nationale de France, GED-7670(RES)]*.

137. *1744: Mapa de las Yslas Philipines, Pedro Murillo Velarde (Jesuïta), [© Museo Naval de Madrid]*.
138. *XVIII: England's Glory. Barcelona taken by the Confederate Fleet and Army. October, 20, 1705. Land forces uder the Command of Peterborough Datació: vista del setge austriacista del 1705, amb representació de la batalla naval davant al baluard de les Drassanes, [© British Library, London. Original title: Número de registre: MHC4273]*.
139. *XVIII: Embarcament de Carles III a Nàpols (fragment). en el vaixell Fènix per anar a la cort de Madrid (1759), Antonio Yoli (napolità), [© Museo del Prado, Madrid, sala 21, nº 232]*.
140. *1872-96: Mosaic de la Batalla de Lepant, Carlos Lameire, [© Basilique Notre-Dame de Fourvière, France]*.
141. *1887: El Papa Pius V i la batalla de Lepant, Il·lustració del llibre "Vida dels Sants ", Antonio Michele Ghislieri, [© Editor Firmin Didot]*.
142. *1893: "The First Voyage", chromolithograph by L. Prang & Co., published by The Prang Educational Co., Boston, 1894.*
143. *1929: Sala de "las Bóvedas o de las Fiestas" del Real Alcázar de Sevilla Gustavo Bacarisas.*

4. ELS SENYAL CATALA EN ELS ESCUTS I BANDERES DE POSESSIÓ CATALANES EN ELS TERRITORIS AMERICANS *(99 MAPES CARTOGRAFICS)* (Per data de creació. ***En negreta mapes amb el senyal heràldic català censurat, repintat, retocat i/o adulterat)***

1. *1502: Mapa de "Cantino", anònim português, [© Biblioteca Estense Universitaria, Modena, C.G.A.2]*.
2. *1504: Chart of the Atlantic and Indian Oceans, Vesconte Maggiolo, [© Biblioteca Comunale Federiciana, Fano]*.
3. ***1516: Portolan world chart, from eastern coasts of America to India, Vesconte Maggiolo, [© Huntington Library, San Marino, California, HM 427].***
4. *1519: Carta Kunstman IV, Pedro i Jorge Reinel, [© Bibliothèque Nationale de France, CLP GE AA 564 RES]*.
5. *1519: Atles Miller, Lopo Homen, [© Bibliothèque nationale de France, département Cartes et plans, GE AA-640 (RES)]*.
6. *1529: Golf de Mèxic, Girolamo da Verrazano, [© BAV - Biblioteca Apostolica Vaticana, Città del Vaticano 950713.*
7. *1529c: World map, Girolamo da Verrazzano, [© National Maritime Museum, Greenwich, London, G201:1/15]*.
8. *1535: Carta del Atlántico Norte, Jorge Reinel. [© National Maritime Museum, Greenwich, London , G213:2/4]*.
9. *1537: Chart of the southeastern coast of North America, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
10. *1537: Chart of the Gulf of Mexico with Cuba and La Hispaniola, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
11. *1537: Chart of the northwest coast of South America, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
12. *1537: Chart of the eastern Caribbean Sea, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
13. *1537: Chart of the eastern Caribbean Sea, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
14. *1537: Chart of northeast coast of Brazil, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
15. *1537: Chart of the southeast coast of South America, from Rio de la Plata to the Strait of Magellan, Gaspar Viegas, [© Biblioteca Riccardiana, Entenze, Ricc. 1813]*.
16. ***1537c: Chart of the eastern coast of North America from Floria to Philadelphia, Gaspar Viegas, [© Archivio di Stato di Firenze, CN 17].***
17. ***1537c Chart of the Caribbean Sea and Gulf of Mexico, Gaspar Viegas, [© Archivio di Stato di Firenze, CN 17].***
18. ***1537c: Chart of the eastern coast of South Americ, Gaspar Viegas, [© Archivio di Stato di Firenze, CN 17].***
19. ***1537c: Chart of the eastern coast of North America from Floria to Philadelphia, Gaspar Viegas, [© Archivio di Stato di Firenze, CN 17].***
20. *1541: Weltkarte, Handzeichnung, auf Pergament, Nicolas Desliens, [© Dresden,*

Sächsische Landesbibliothek, SLUB/KS A19883].

21. *1543: Chart of the Atlantic and Indian Oceans Guillaume Brouscon, [© Library Henry E.Huntington, California, HM 46 Binding]*.
22. ***1545c –Fragment of a chart with the western Mediterranean, Antonio Pereira, [© Arquivo e Memória do Município de Viana do Castelo 5.A5.3.2].***
23. *1545c: North and South America, Antonio Pereira, [Jonh Carter Brown Library and Brown University, Call Number: Codex Z 5 / 1-SIZE, Record Num.:67-485-1]*
24. *1550: Nautical planisphere, Anònim, [© Biblioteca Vallicelliana, Roma, Invent. Gen. 103]*.
25. *1550: Portuguese portolan of the Atlantic, Anònim português, [© Bodleian Library, Oxford, Filmstrip Roll 194B, frame 4]*.
26. *1550: Carte nautique portugaise de l'Océan Atlantique, Jorge Reinel, [© Bibliothèque National de France [GE B-1148 (RES)]*.
27. ***1550c: Chart of the Atlantic Ocean, Anònim, [© Royal Geographical Society MR Portolan Chart 49].***
28. *1554: Planisferio, Lopo Homem Reineis, [© Instituto e Museo di Storia della Scienza, (call SDA 037)]*.
29. *1550-60: Carib, Anònim português, [© National Maritime Museum, Greenwich, London F1541, P/14(13r) i F1540, P/14(12v)]*.
30. *1550-60: Brasil i Argentina i Uruguai, Anònim português, [© National Maritime Museum, Greenwich, London, F1538, P/14(11v) i F1539, P/14(12r)]*.
31. ***1550-1560: Colòmbia i l'estret de Magallanes, Anònim, [© National Maritime Museum, Greenwich, London, F1542, P/14(13v) // F1537, P/14(11r)].***
32. *1555: "Cosmographie universelle selon les navigateurs tant anciens que modernes", per Guillaume le Testu, [© Service Historique de la Defense, Manuscrit 607, D1z14_03_549]*.
33. *1556: Mappemonde en deux hémisphères Guillaume Le Testu, [© Service historique de l'Armée de terre - 03_555]*.
34. *1558: Chart of the coast-lines of part of Europe, Africa, and America, Sebastiao Lopes, [©, British Museum, Add. 27303]*.
35. *1558: Mèxic, Diogo homem, [© Bibliothèque nationale de France, CPL GE C 5086 RES Feuille 8]*.
36. *1560c Chart of the east coast of North America, from Newfoundland to the Caribbean Sea Bartolomeu Velho.*
37. *1560c: Fragments of a chart with part of the north coast of South and Central America, Bartolomeu Velho, [© Rye Museum, England, Barry Lawrence Ruderman Antique Maps]*.
38. *1561: Chart of South America and part of North America, Bartolomeu Velho, [© Istituto e Museo di Storia della Scienza, Call DIA sez 07/ id. 20152]*.
39. *1561: Nautical map. Caribbean Sea. Cuba. Florida. Northern South America, Diogo Homem, [© Hill Museum & Manuscript Library, Codex Vindobonensis Palatinus 335, folio 2]*.
40. *1563: Chart of the north Atlantic Ocean. Lázaro Luís. [© Codice da Academia das Ciências, Lisboa]*.

41. *1563: Chart of South America with the Strait of Magalhães. Lázaro Luís. [© Codice da Academia das Ciências, Lisboa]*.
42. *1563: Chart of the south Atlantic Ocean. Lázaro Luís. [© Codice da Academia das Ciências, Lisboa]*.
43. *1563: Chart of the south Caribbean Sea and the northern coast of South America. Lázaro Luís. [© Codice da Academia das Ciências, Lisboa]*.
44. ***1563: Chart of the Caribbean Sea. Lazaro Luís, [© Academia das Ciências de Lisboa, MS-14-1].***
45. *1565: Portolan chart of the Pacific coast from Guatemala to northern Peru with the Galapagos Islands, Anònim, [© Library of Congress Geography and Map Division (72), G4802.C6P5 1565 .P6 Vault: Vellum 9]*.
46. ***1565: Chart of the western coast of Central America, with California, Sebastião Lopes, [© Library of Congress, VAULT oversize Ayer MS map 26, fol. 20b].***
47. ***1565: Chart of the western coast of Central and South America, Sebastião Lopes, [© Library of Congress, VAULT oversize Ayer MS map 26, fol. 21a].***
48. ***1565: Chart of the southeastern part of South America, Sebastião Lopes, [© Library of Congress, VAULT oversize Ayer MS map 26, fol. 22b].***
49. ***1565: Chart of Central America, Sebastião Lopes, [© Library of Congress, VAULT oversize Ayer MS map 26, fol. 23a].***
50. ***1565: Chart of the north coast of south America, Sebastião Lopes, [© Library of Congress, VAULT oversize Ayer MS map 26, fol. 23b].***
51. *1566: Nautical planisphere, Nicolas Desliens, [© Bibliotheque National de France. GED-7895 (RES)]*.
52. *1567: Chart of the Atlantic and western Indian Oceans. Nicolas Desliens,, [© National Maritime Museum, Greenwich, London [G201:1/51]*.
53. *1568: Mundus Movus, Diogo Homen, [© Sächsische Landesbibliothek, Dresden Mscr. Dresd.F.59a]*.
54. *1570c: Chart of the Atlantic and Western Indian Oceans, Sebastiao Lopes, [© Biblioteca do Palácio Ducal do Duque de Bragança, BDM 2 Ms LXXIII]*.
55. ***1570: Carta Atlàntica, Domingos Teixeira, [© Bodleian Library, Universitat de d'Oxford, Anglaterra, MS. K1 (110)].***
56. *1573: Nautical planisphere, Domingos Teixeira, [© Bibliothèque Nationale de France, CPL GE SH ARCH 3]*.
57. *1575: Portulan de la Méditerranée, des côtes de Portugal, Espagne, France, Pays-Bas, Allemagne, Angleterre, d'Afrique, Arabie, Inde, Chine, Iles de la Sonde, etc., et de l'Amérique du Nord et du Sud, Angelus, [© Bibliothèque nationale de France, Français 9669, Feuille 10v-11r i 9v-10r]*.
58. ***1575-80: Portolan Chart of Western Europe, Dierick Vijt, [© En possessió de la família von Maldeghem, Subasten a [© Christies].***
59. ***1580: Nord-est d'Amèrica del Sud, [© Huntington Library, Bartomeu Olives, San Marino USA, ref. HM 32 f.2].***
60. ***1580: Índies Occidentals, Amèrica Central, part de Mèxic i Amèrica del Sud, Bartomeu Olives, [© Huntington Library, San Marino USA, ref. HM 32 f.3].***
60. ***1580: Terranova i costa veïna, Bartomeu Olives, [© Huntington Library, San***

Marino USA, ref. HM 32 f.4].

61. ***1583: Portolan Atlas, Sebastião Lopes, [© Bibliothèque nationale de France, París, CPL GE SH ARCH 38].***
62. *1584: Carte des côtes de l'Amérique du nord, de l'Amérique centrale et d'une partie de l'Amérique du sud, Jacques de Vaulx, [© Bibliothèque nationale de France, [Ge C 4052 Rés]].*
63. ***1585: Coastal charts of Perú from the School of Luís Teixeira, [© Hispanic Society of America, LC Control: 93684526, fol. 10].***
64. ***1585: Coastal charts of the Americas and west Africa from the School of Luís Teixeira, [© Hispanic Society of America, LC Control: 93684526, fol. 11].***
65. ***1585: Coastal charts of the Americas and west Africa from the School of Luís Teixeira, [© Hispanic Society of America, LC Control: 93684526, fol. 12].***
66. *1585c:"Coastal Charts of the Americas and West Africa", from the School of Luís Teixeira, [© Hispanic Society of America, plate XV, ff.28v-29].*
67. ***1585c: Carta nautica dell'Atlantico, con parte delle Americhe, dell'Africa e dell'Europa della fine del secolo XVI, Luís Teixeira, [© Bibliothèque Nazionale Centrale de Firenze, Port. 27].***
68. *1589: Route of Drake's Voyage, Baptista Boazio. [© Library of Congress, Washington Rare Book and Special Collections Division (112)].*
69. *1590c: Chart of America Central, Bartolomeu Lasso, [© Maritiem Museum Rotterdam WAE898 A to H].*
70. *1596: Carta de la parte oriental de América del Norte, Golfo ele Méjico, Antillas y porción septentrional de América del Sur, Joan Oliva, [© Servicio Geografico del ejercito, Madrid, Espanya, M-1a-12-8].*
71. *1592: Map of Caribbean, Hercules O'Doria, [© Jonh Carter Brown Library and Brown University, Call Number:Codex Z 5 / 1-SIZE, Record Number:67-485-1]*
72. *1599: Carte de l'Océan Atlantique Nord, Jan Dirckx, [© Bibliothèque National de France, GE SH ARCH 4].*
73. ***XVI: Carte marine, fragment d'une carte nautique représentant les côtes de l'Amérique centrale et de l'Amérique du sud sur l'Océan Atlantique et sur l'Océan Pacifique, Luis Teixeira, [© Bibliothèque National de France [GE D 20353 RES].***
74. ***1600: Carta Atlantico Norte e Sul, Luís Teixeira, [© Museu de Marinha, Lisboa, Atles K3].***
75. *1600: America Centrale e i Caribi, Joan Oliva, [© Biblioteca Virtual de Defensa, fol.3r].*
76. *1613: Carte de l'Océan Atlantique, Pierre Vaulx, [© Bibliothèque Nationale de France, CPL GE SH ARCH 6].*
77. *1614: Estret de Magallanes, Joan Oliva, © Fundació Bartomeu March Servera, [Vuitè mapa de l'obra].*
78. *1614: Veneçuela i Brasil, Joan Oliva, © Fundació Bartomeu March Servera, [Novè mapa de l'obra].*
79. *1614: El Labrador, Joan Oliva, [© Fundació Bartomeu March, Onzè mapa de l'obra].*

80. ***1618: Carte de l'Océan Atlantique, de la Mer Méditerranée, d'une partie de l'Océan Indien et de l'Océan Pacifique, Domingos Sanchez, [© Bibliothèque National de France, CPL GE AA 568 RES].***
81. ***1623: Puertos y Rutas del mundo, Antonio Sanches, [© British Library, MSS.22874].***
82. ***1625: Carte de l'Océan Atlantique, Jean Dupont de Dieppe, [© Bibliothèque Nationale France, GE SH ARCH 9].***
83. ***1630: Southern South America, Anònim, [© Henry E. Huntington Library, HM 39, foli 31v-32].***
84. ***1630: East coast of South America, Anònim, [© Henry E. Huntington Library, HM 39, foli 37v-38].***
85. ***1630: East coast of North America and West Indies, Anònim, [© Henry E. Huntington Library, HM 39, foli 40v-41].***
86. ***1630: North coast of South America, east coast of North America and West Indies, Anònim, [© Henry E. Huntington Library, HM 39, foli 43v-44].***
87. ***1630: Southern portion of west coast of Mexico and Central America, Anònim, [© Henry E. Huntington Library, HM 39, foli 76v-77].***
88. *1631: Capitania de Ilheus, João Teixeira Albernas o velho, [© Arquivo do Ministério das Relações Exteriores de Brasil, BR DFMRE RIO-MAP-MCAR-6688 fol. 20].*
89. ***1633: A portolan chart of the Atlantic Ocean and adjacent Continents, Pascoal Roiz, [© Library of Congress, G9111.P5 1633 .R7 Oversize Vault Drawer : Vellum Chart 16 Vault].***
90. ***1640: Portulano de João Teixeira Albernaz, João Teixeira Albernaz I, [© Arquivos Nacionais Torre do Tombo, PT-TT-CRT 198].***
91. *1644: Port de l'Habana, anònim, [© BNCF-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze Med. Palat. Ms. 57, cc. 159v-160].*
92. *1644: Puerto Rico, anònim [© BNCF-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze Med. Palat. MS. 57, cc. 157v-158].*
93. ***1648: Carta de Alonso Peres, [© Servicio Geográfico del Ejército, Cartografía de Ultramar, v. 1, 1949: pl. 16.]1694: Planta de la Isla de la Tortuga, [© Museo Naval de Madrid, Ministerio de Defensa de España, Archivo 153 ms-1841].***
94. *1667: Planisphère nautique, João Teixeira Albernaz II , [© Bibliothèque National de France, GE D-9182].*
95. ***1681: Fragment of a chart of the Atlantic, with the coast of Brazil, João Teixeira Albernaz II, [Biblioca Pública Archivo Distrital, Évora, Portugal, Cod CXI/1-17].***
96. *1693: Atlante Veneto, Mar del Nord, Vincenzo Maria Coronelli, [© David Rumsey Map Collection, call number: 12186.112].*
97. *1698: Atlas Hack, William Hack, [© John Carter Brown Library, Providence Codex Z 6 / 3-SIZE].*
98. ***1706: Nautical planisphere, José da Costa E Miranda, [© State Library of New South Wales, ref. ML 857].***
99. ***1721: Carta do Atlântico, Eusebio da Costa, [© Museu da Marinha de Lisboa, MM.06432].***